

Project: Natuuravonturen

Dans

Verhalen, Groep 3-4

Je kunt een verhaal met woorden vertellen, maar ook met je lichaam! De leerlingen gaan in dit project zelf experimenteren met verhalende dans, met de natuur als inspiratiebron. Ze gaan op pad in het bos, springen van steen naar steen en sluipen door het gras. In de tweede opdracht kijken ze heel goed naar de bewegingen die dieren maken en naar dansen waarin dieren worden nagedaan. Deze dieren komen bij elkaar tijdens een grote dierenvergadering in het bos. Tot slot zijn de planten aan de beurt, want ook planten bewegen. De leerlingen dansen nu als slingerende planten, bloemen die opengaan en blaadjes die dwarrelen in de wind. De afsluiting van het project is een wandeling door een bos waarin de kinderen het verhaal zelf bedenken.

1. Informatie voor de leerkracht

Welkom!

Je gaat in de klas werken met het lesmateriaal van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). Voor je aan de slag gaat leggen we je uit hoe je dit project tot een succes kunt maken.

Samen ontdekken

Onze cultuurlessen zijn gebaseerd op de didactiek van procesmatig werken, de leerlingen doorlopen hierbij een creatief proces. Zij worden zich bewuster van zichzelf en hun omgeving, en ontdekken op een speelse manier hun creatieve vermogen. Met als kern dat je als leerkracht samen met de leerlingen beleeft, beschouwt, verbeeldt, bedenkt en maakt.

Houdingsdoelen

Bij de introductie, oriëntatie en opdrachten worden kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. Onderstaande houdingsdoelen gelden in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief.
- De leerling kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Tips en aanbevelingen

- We raden je aan meer te lezen over de [opzet van COH](#) en het [DNA van COH](#).
- Bekijk vooral ook de instructie filmpjes over [creatief proces](#) en [filosofisch gesprek](#).
- Overleg en deel je plannen met de ICC'er of je cultuurcoach.
- Wij adviseren je het hele project van tevoren door te lezen om je goed voor te bereiden en de mogelijkheden te ontdekken die het project biedt.
- Je kunt het lesmateriaal ook downloaden en printen. Gebruik het digibord voor het beeldmateriaal.
- Als richtlijn adviseren wij voor het doorlopen van het creatief proces in het hele project, zes tot acht lesmomenten in te plannen. Alle projecten hebben een introductie, oriëntatie en drie opdrachten. Je kunt ervoor kiezen het lesmateriaal naar eigen wens aan te passen.
- Iedere opdracht heeft dezelfde opbouw: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. De reflectievragen kunnen tijdens en na iedere fase van het creatief proces met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.
- Nodig eens een [kunstenaar in de klas](#) uit. Die kan levendig en beeldend over zijn/haar/diens vak vertellen, aansluitend bij dit project. Het gerelateerde aanbod bij dit project vind je op onze site.
- Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is ook van grote meerwaarde. Zie [VONK](#) voor het actuele aanbod.
- Bedenk ook van tevoren bij welke onderdelen je ouders en/of verzorgers kunt of wilt inschakelen. Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Projectspecifieke informatie

Over dit project

In dit project *Natuuravonturen* ervaren de leerlingen dat je met je lichaam en je bewegingen iets kunt vertellen. Deze manier van communicatie wordt al eeuwenlang gebruikt in verschillende dansen. Op basis van een filmpje van twee professionele dansers leren de leerlingen een verhalende dans... een dans als een tocht door het bos! Na het zien van de fabel over *De haas en de schildpad* gaan de leerlingen dansen als dieren. Ze dansen als pauwen, leeuwen en stokstaartjes en komen bij elkaar tijdens de grote dierenvergadering in het bos.

Ook planten bewegen, bijvoorbeeld als ze groeien of als de wind waait. Dit leidt tot dansen als slingerende planten, bloemen die opengaan en blaadjes dwarrelend in de wind. Ten slotte worden alle elementen van dit project gebruikt om in een groepje een kort natuurverhaal te maken en dit te verbeelden in dans.

Doelen

Er worden twee hoofddoelen geformuleerd die specifiek zijn voor het hele project. Dit zijn doelen op het gebied van kennis en vaardigheden. Aan het eind van het project worden deze doelen geëvalueerd met behulp van de succescriteria op het gebied van zelfregulering: de leerling kijkt terug en blikst vooruit.

Reflecteren

De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden. Zie ook de hand-out: [Rollen van de leerkracht](#).

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal met digibord
- speellokaal met de mogelijkheid muziek af te spelen met goed geluidsniveau

Let op: De opdrachten beschreven in dit project worden deels uitgevoerd in het klaslokaal en deels in het speellokaal. Het bekijken en bespreken van de filmfragmenten gebeurt in het klaslokaal. Voor de actieve dansopdrachten is een speellokaal of gymzaal nodig. Hier dien je muziek te kunnen afspelen met een goed geluidsniveau. Als jouw school geen geluidsapparatuur in de gymzaal heeft, kun je via CultuurSchakel gebruikmaken van een draagbare bluetoothspeaker waarmee je muziek kunt afspelen vanaf een laptop of mobiele telefoon. Wil je hiervan gebruikmaken, neem dan contact op met je [cultuurcoach](#) van CultuurSchakel.

2. Introductie

Hoofddoel kennis	De leerling legt uit dat je door middel van dans een verhaal kunt vertellen door bewegingen uit te beelden en gebruik te maken van tegenstellingen.
Hoofddoel vaardigheid	De leerling verbeeldt de natuur in natuurverhalen door middel van dans.

Aan de slag in de klas

Wonderbaarlijke natuur

Bekijk en bespreek het boek *100 wonderbaarlijke verhalen over de natuur* van Thomas Hegbrook.

Kies één of enkele afbeeldingen en laat de leerlingen er een klein verhaaltje bij verzinnen.

Fiet

Bekijk het YouTube-filmpje van het boek *Fiet wil rennen* van Bibi Dumon Tak en Noëlle Smit.

Voer met de leerlingen een stopdans uit waarbij de bewegingen uit het boek *Fiet wil rennen* gebruikt worden. Zet de muziek afwisselend aan en uit. Wanneer de muziek uit is, staan alle leerlingen zo stil mogelijk.

Telkens wanneer je de muziek weer aanzet, roep je één van de onderstaande bewegingswoorden waar de leerlingen bijpassende dansbewegingen bij maken:

- lopen met zo groot mogelijk passen
- op je tenen lopen
- tegen de wind in lopen, je komt bijna niet vooruit
- drijven op de golven, je gaat omhoog en omlaag
- kruipen over kronkelpaadjes
- alle kanten op wapperen met je armen of met je benen, met je schouders of met je hoofd
- kronkelen
- vliegen en zweven

Muziek: *Soft Winds* van Herbie Mann.

3. Oriëntatie

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en oriëntatieopdracht.

Het filosofisch gesprek

In de oriëntatiefase van de les voer je naar aanleiding van de introductie een *filosofisch gesprek*. Dit is belangrijk voor het creatieve proces. Je kunt het filosofisch gesprek natuurlijk ook tijdens de andere lesonderdelen inzetten. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Hoe zou het zijn als dieren tegen ons kunnen praten?
- Kunnen dieren ook dansen?
- Kunnen blaadjes van bomen dansen?
- Stel je voor dat wij niet meer kunnen praten... wat dan?

Oriëntatieopdracht

Voer met de leerlingen onderstaande opdrachten uit of maak een keuze.

Filmfragment bekijken

De [Aboriginals](#), een van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen van Australië, vertellen in hun dansen vaak verhalen over dieren.

Bekijk dit [fragment](#) vanaf 01:00 min en bespreek na:

- Wat heb je gezien? Wat deden deze dansers zoal?
- Wat voor soort dier hebben ze in hun dans laten zien, denk je?
- Wat deden deze dieren allemaal?

Iets vertellen met je lichaam

Leg uit dat de leerlingen gaan proberen iets te vertellen met hun lichaam zonder erbij te praten. Vraag de leerlingen wie een beweging kan bedenken om het volgende te laten zien:

- regendruppels
- de zon
- een regenboog
- sneeuwvlokjes
- wuivend gras of riet
- een grote boom
- een bloem die opengaat
- de golven van de zee
- een bliksemflits

Een klein natuurverhaaltje

Verzin met elkaar een heel kort verhaaltje. Bedenk bij elk onderdeel een beweging en oefen dit met elkaar. Laat eventueel iemand anders (een stagiair(e), klassenassistent, een leerling die even op de gang gewacht heeft, de ouders/verzorgers die 's morgens de leerlingen wegbrengen) raden wat er 'verteld' wordt.

Bijvoorbeeld:

- Het begint zacht te regenen.
- Het gaat ook nog hard waaien.
- Plotseling stopt het.
- De zon gaat schijnen.
- De bloemen komen omhoog en gaan open.

Succescriterium	Bespreek met de leerlingen de opdracht(en): welke onderwerpen gaan zij de komende les of tijd onderzoeken? Formuleer vanuit het filosofisch gesprek en/of de oriëntatie-opdracht, samen met de leerlingen, een succescriterium waaraan zij werken. Een voorbeeld van een succescriterium bij dit project: De leerling geeft in dans vorm aan een tocht door het bos en aan bewegingen van verschillende dieren en planten.
-----------------	--

4. Opdracht: Op pad in het bos

De leerlingen leren een verhalende dans, aan de hand van een filmpje dat is gemaakt door twee professionele dansers. De dans verbeeldt een tocht door het bos en wordt gedanst in de bibliotheek tussen alle mooie en spannende verhalen.

Aan de hand van deze dans gaan de leerlingen een eigen dansvariatie bedenken. Deze verwerken ze in een zelfgemaakte dans door te spelen met de volgorde van de verschillende onderdelen.

Subdoel kennis	De leerling legt uit dat je met je lichaam en bewegingen een verhaal kunt vertellen.
Subdoel vaardigheid	De leerling voert een eigen dansvariatie uit op een aangeleerde dans waarbij die een tocht door het bos maakt.

Benodigdheden

- losse blanco blaadjes A5-formaat
- tekenmaterialen
- [bijlage met afbeeldingen dansbewegingen](#)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk en bespreek het dansfragment [Buurman in de Bieb](#) van Andreas Denk.
 - Wat is hier het verhaal, denk je?
 - Waar zouden deze dansers zijn?
 - Waarom dansen ze in de bibliotheek, denk je?
2. Laat de leerlingen meedansen met het fragment totdat ze allemaal de hele dans kennen. De dans wordt in het fragment een aantal keren herhaald. De uiteindelijke dans is als volgt:
zoeken – door de bosjes – waterplassen – van steen naar steen – pas op! – pijl en boog, speer of zwaard.

Aan de slag in het speellokaal

1. Bewegen door de natuur

Een bewegen-stopopdracht, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

De leerlingen gaan de bewegingen uit de dans die ze hiervoor hebben aangeleerd, uitbreiden met nieuwe, eigen dansideeën. Laat de leerlingen een lege plek kiezen in het lokaal. Benoem telkens één van de begrippen uit de dans. Zet dan de muziek aan en laat de leerlingen hier nieuwe bewegingsvariaties bij bedenken.

Begeleid ze door vragen te stellen terwijl ze bezig zijn:

- Zoeken: kijk je alleen naar rechts en links of ook boven, onder en achter je? Kun je ook heel langzaam zoekend rondkijken? En in de maat van de muziek?
- Door de bosjes: Hoe kun je nog meer door de dichte bosjes bewegen? Kun je de struiken ook wegduwen met je benen of je rug, kun je er onderdoor rollen of kruipen?
- Waterplassen: hoeveel houdingen op één been kun je verzinnen waarbij je net niet omvalt?
- Van steen naar steen: hoeveel verschillende sprongen kun je verzinnen?
- Pas op! Hoeveel houdingen kun je bedenken waarbij te zien is dat je schrikt? (Denk aan groot, klein, laag, hoog, breed en smal.)

Laat af en toe een leerling met een inventief idee dit voordoen ter inspiratie voor de rest van de groep.

Muziek: [L'Abeille](#) van Guem & Zaka Percussion.

Uitvoeren

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Vorm tweetallen of kleine groepjes. Zorg dat elk groepje vijf kaartjes heeft met op elk kaartje één van de begrippen uit de dans geschreven of getekend:
zoeken – door de bosjes – door waterplassen – van steen naar steen – pas op! Deze afbeeldingen zijn te vinden [in de bijlage](#).
2. De groepjes gaan hun eigen volgorde van het dansverhaal bepalen.
 - Ze leggen de kaartjes in de volgorde die ze willen gaan gebruiken.
 - Hierna spreken ze af welke de bewegingen ze bij elk kaartje gaan maken. Ze kunnen de dansbewegingen uit de aangeleerde dans gebruiken, maar ze kunnen ook hun zelfbedachte bewegingen uit de onderzoeksfase gebruiken.
 - Ze oefenen met elkaar hun eigen dansverhaal.

Laat de leerlingen waar mogelijk het ritme van de muziek gebruiken om het verhaal dansant te maken.

Muziek: [L'Abeille](#) van Guem & Zaka Percussion.

Presenteren

Voer met de leerlingen onderstaande opdrachten uit of maak een keuze:

- De groepjes presenteren hun dans aan elkaar.
- Laat de leerlingen een kort inleidend verhaal verzinnen bij de dans van een ander groepje. Hiermee kondigen ze de dans van dat groepje aan.
- Leer één van de dansen met de hele groep aan, of oefen nog een keer de vaste dans uit het filmpje.
- Maak 6 tot 8 foto's van elk onderdeel van deze dans. Print ze uit en hang ze als een fotoverhaal achter elkaar.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welke bewegingen maakten duidelijk wat je aan het doen was in het bos?
Reflectie proces	Wat heb je veranderd aan de aangeleerde dans om er jouw verhaal van te maken?

5. Opdracht: Dierendansen

De leerlingen kijken en luisteren naar een fabel over *De haas en de schildpad*. Ze bewegen tegengesteld, namelijk snel en langzaam. Daarna kijken ze naar dansfragmenten waarin dieren verbeeld worden. Ze maken een koppeling tussen enkele heel verschillende dieren, hun karakters en hoe je daarbij beweegt. Zo gaan ze dansen als pauwen, leeuwen en stokstaartjes. Op de grote dierenvergadering in het bos komen al deze dieren bij elkaar.

Subdoel kennis	De leerling legt uit hoe je door middel van dans dieren kunt verbeelden door gebruik te maken van tegenstellingen (groot-klein, soepel-stijf).
Subdoel vaardigheid	De leerling verbeeldt in diens dans verschillende dieren door te variëren in kracht, tempo en ruimtegebruik.

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Verhaal beluisteren

Bekijk en beluister het verhaal van *De schildpad en de haas*.

Vraag de leerlingen om zo snel mogelijk met hun voeten te trappelen en daarna om zo langzaam mogelijk met hun voeten te stappen. Ze kunnen hierbij blijven zitten of naast hun stoel gaan staan.

Dieren en tegenstellingen

Inventariseer met de leerlingen welke dieren ze nog meer kennen die net zo verschillend zijn als de haas en de schildpad. Denk daarbij aan tegenstellingen zoals groot en klein, zwaar en licht, soepel en stijf.

Laat ze er meteen zelf een houding of beweging bij maken. Bijvoorbeeld:

- Muis en olifant (maak je heel klein en maak je heel groot).
- Beer en vlinder (loop met zware grote passen en loop met lichte trippelpasjes).
- Slang en stokstaartje (kronkel soepel met je hele lijf en sta kaarsrecht en beweeg je hoofd stijf en strak naar rechts en links).

Dansfragmenten bekijken

Bekijk de eerste 2 of 3 minuten van onderstaande dansfragmenten waarin gedanst wordt als een dier en bespreek elk fragment kort na aan de hand van de reflectievragen.

- Uit het ballet *Still Life at the Penguin Café*:
 - [Texan Cangeroo Rat](#)
 - [Zebra](#)
- Uit de musical *Cats*:
 - [Victoria](#)

Uitvoeren

Aan de slag in het speellokaal

Dieren in soorten en maten

Opdracht met voor- en nadoen in een kring, de leerlingen dansen op één plek.

Volg onderstaande stappen om het project uit te voeren:

1. Ga in het speellokaal met elkaar in een kring staan. Vraag aan de leerlingen welke grote, sterke, zware dieren ze allemaal kennen. Zet dan de muziek aan en maak met elkaar grote en sterke bewegingen met telkens één lichaamsdeel. Achtereenvolgens:
 - armen
 - benen
 - schouders
 - hoofd
 - rug
 - heupen
 - eindig met enkele grote sterke sprongen.

Welke eigenschappen vind je bij deze bewegingen passen? (trots, ijdel, zelfverzekerd, stoer?)

Muziek: [March of the Lions](#) van Camille Saint-Saëns.

2. Vraag daarna naar lichte, snelle, springerige, dartelende dieren (zoals de rat van het dansfragment). Maak met elkaar lichte, snelle, losse en grappige bewegingen. Doe dit ook weer met afzonderlijke lichaamsdelen, zoals hierboven beschreven. Eindig met lichte vrolijke sprongen.

Welke eigenschappen vind je bij deze bewegingen passen? (vrolijk, grappig, jong, energiek)

Muziek: Kangaroos van Camille Saint-Saëns.

3. Herhaal ditzelfde met trotse, statige, soepele bewegingen bij bijvoorbeeld de: pauw, zwaan, kat, de zebra van het dansfragment). Eindig in je allermooiste, statigste houding.

Muziek: The Swan van Camille Saint-Saëns.

4. Tenslotte kan dit nog met stijve, strakke dieren (stokstaartjes, wandelende tak, vogels met hoge poten zoals in de dans van de Aboriginals). Mogelijke karaktertrek: voorzichtig, altijd op je hoede, stijfjes, nerveus, pietje-precies. Eindig hierbij doodstil staand en beweeg alleen heel strak met één lichaamsdeel.

Muziek: Fossiles van Camille Saint-Saëns.

Een bos vol dieren

Dansimprovisatie waarbij de leerlingen reageren op de muziek. De leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Laat alle leerlingen verspreid door het hele speellokaal op de grond zitten. Zet één van de vier muziknummers uit de vorige opdracht op. Zodra de leerlingen herkennen bij welk dier dit hoort, staan ze op en dansen door het hele speellokaal als dit dier in een eigen dansimprovisatie.

Stimuleer de leerlingen daarbij door hardop vragen te stellen terwijl ze aan het dansen zijn, zoals:

- Hoe beweegt dit dier met de armen?
- En maakt dit dier ook bewegingen met het hoofd?
- Hoe verplaatst dit dier zich?
- Beweegt jouw dier ook laag bij de grond?

Presenteren

De grote dierenvergadering

Laat de leerlingen een keuze maken welk soort dier ze willen zijn. Gebruik daarvoor de indeling uit de opdracht 'dierenkarakters' bij 'Uitvoeren'. Zo ontstaan er drie à vier verschillende groepen dieren.

Laat ze vooraf voor zichzelf bedenken:

- hoe ze bewegen (bijvoorbeeld: met hoog opgetrokken poten)
- hoe ze zich voelen (vol zelfvertrouwen)
- wat ze graag doen (mooie houdingen maken om zichzelf te laten bekijken).

Vertel dat alle dieren zich aan elkaar voorstellen. Dat gaan ze doen door in het midden van de kring, in een dans, te laten zien wat voor type dier ze zijn.

Telkens één groep leerlingen die één bepaald type dier heeft gekozen komt in het midden van de kring staan. Ze dansen, ieder op de eigen manier, als het gekozen diertype alsof ze zich voorstellen aan de andere dieren.

Muziek: Animal Life van Outback, of de verschillende fragmenten uit de vorige opdracht.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Aan welke bewegingen kon je het beste zien welk dier het was?
Reflectie proces	Welke verschillen waren er te zien binnen één dierengroep?

6. Opdracht: Wonderbaarlijke verhalen over de natuur

De leerlingen zien hoe ook planten kunnen bewegen door te groeien en doordat ze door de wind bewogen worden. Ze dansen als slingerende planten, bloemen die open gaan en blaadjes dwarrelend in de wind. Ten slotte gebruiken ze alle elementen van dit project om in een groepje een kort natuurverhaal te maken en in dans te verbeelden.

Subdoel kennis	De leerling legt uit hoe je een plant kunt verbeelden door middel van dans door te slingeren, wiegen, uitstrekken en openen en sluiten.
Subdoel vaardigheid	De leerling bedenkt een eigen natuurverhaal en geeft dit vorm in dans.

Benodigdheden

- eventueel aankleding en schmink voor de presentatie

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoeken

Voer met de leerlingen onderstaande opdrachten uit of maak een keuze:

Groeien en bloeien

Bekijk en bespreek de animatie *Story of Flowers* van Azuma Makoto.

Hierin zijn veel planten onder verschillende omstandigheden te zien. Welke bewegingen hebben de leerlingen allemaal gezien? Denk aan begrippen die beweging in zich hebben zoals: groeien, uitstrekken, openen en sluiten, slingeren, draaien, zweven, vliegen, kruipen, wiegen, vallen.

Aan de slag in het speellokaal

De natuur beweegt.....

Een bewegen-stopopdracht, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Laat de leerlingen verspreid door het speellokaal op de grond gaan zitten. Laat ze verschillende dansbewegingen maken, geïnspireerd op het filmpje. Je kunt hiervoor onderstaande vragen gebruiken.

Doe dit telkens in een opbouw waarbij de leerlingen eerst de beweging maken met één lichaamsdeel en daarna met hun hele lichaam.

Bijvoorbeeld: Laat je handen zachtjes zweven als een pluisje in de wind. Kun je dit ook met je armen? En met één been? Kan dat ook met je rug? Je hele lichaam? Kun je ook zachtjes zwevend door het hele lokaal dansen?

- als bloemen die in de wind wiegen (met één arm doen, met twee armen, met je rug, met één vinger, met je hele lijf)
- langzaam van klein naar groot gaan als een groeiende plant (met één been, alleen je handen, met je hele lichaam door eerst jezelf heel klein te maken en dan langzaam open gaan als een bloem)
- als een pluisje dat door de lucht zweeft
- als een klimplant die overal tussendoor slingert en kronkelt
- met je voeten trippelen zoals de regen op de grond klettert
- als een plant die naar het licht groeit door je zo ver mogelijk uit te strekken
- als een blaadje in de wind dat draait en heen en weer dwarrelt
- als kleine diertjes die onder de grond kruipen

Muziek: *Water Falls* van René Aubry.

De wind

Een bewegen-stopopdracht, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Herhaal enkele van de bovenstaande vragen en laat de leerlingen variëren met langzaam en snel, hard en zacht door 'de wind' toe te voegen:

- De grashalmen en bloemen wiegen zacht heen en weer (weinig wind), gaan wat harder heen en weer (het waait iets harder) en zwiepen hard van links naar rechts (harde wind).
- Blaadjes en zaadjes zweven zacht door de lucht, dwarrelen van links naar rechts (het waait iets harder) en gaan snel omhoog en omlaag en draaien rond (harde wind).
- Je trippelt heel zacht met je voeten (klein beetje regen), je trippelt wat harder (het gaat harder regenen), je trappelt zo snel mogelijk met je voeten (stortbui).

Voer deze opdracht uit zonder muziek, begeleid de bewegingen door te vertellen. Of gebruik de muziek zacht op de achtergrond terwijl je praat en zet het volume harder wanneer je niet praat en de leerlingen zelfstandig dansen.

Muziek: *February Sea* van George Winston.

Natuurwandeling

Vertel de leerlingen dat je graag een mooie wandeling in de natuur wilt gaan maken. Je bent benieuwd wat je allemaal te zien gaat krijgen: bloemen, bomen, gras? Zullen er blaadjes of zaadjes door de lucht zweven? En wat doet het weer eigenlijk, zal het gaan waaien of regenen?

- Alle leerlingen bedenken wat ze willen zijn in die natuur: een bloem, klimplant, een lange rietstengel, een grote boom, een dwarrelend blad, een klein kruipdiertje etc.
- Laat ze verspreid door het lokaal een plek kiezen en een beginhouding. Spreek af dat de leerlingen mogen gaan dansen wanneer je bij hen langsloopt.
- Zet de muziek aan, loop rond tussen alle leerlingen. De leerlingen gaan bewegen en dansen passend bij wat ze verbeelden zodra je bij hen langsloopt. Je kijkt goed naar al die prachtige 'natuur' om je heen.

Muziek: Eén van bovenstaande muzieknummers of [Happiness does not wait](#) van Olafur Arnalds.

Uitvoeren

Doorloop de volgende stappen om de opdracht uit te voeren:

Wonderbaarlijke verhalen over de natuur

Een compositie-opdracht, de leerlingen maken in groepjes een korte dans.

De leerlingen gaan in groepjes een onderdeel uitwerken dat hen het meeste aanspreekt.

Voer de opdracht uit in de volgende stappen:

1. Laat de leerlingen groepjes vormen van twee tot vier leerlingen. Elk groepje maakt een keuze tussen dieren (onderdeel 5 'dierendansen') of planten (onderdeel 6) voor het maken van een kort 'natuurverhaal'.
2. De groepjes bedenken met elkaar wat voor dier of plant (of blaadje, zaadje, pluisje) ze willen zijn.
3. Ze bedenken daar een kort 'wonderbaarlijk' verhaal bij. (N.B. net zoals de korte verhaaltjes die met de klas tijdens de introductie bedacht zijn bij de afbeeldingen uit het boek *100 wonderbaarlijke verhalen over de natuur*). Ze bedenken daarbij: waar zijn we, wat doen we, wat gebeurt er, hoe voelen we ons? Bijvoorbeeld:
 - Wij zijn drie jonge vrolijke diertjes, we liggen in een warm nest, we horen een geluid en komen nieuwsgierig kijken. Verschrikt trippelen we achteruit, voorzichtig sluipen we weer naar voren, er was niets aan de hand! Vrolijk buitelen we rond en dansen in een kring.
 - Wij zijn vier bolletjes onder de grond, langzaam komt er een puntje boven de grond, we groeien door en door en we worden prachtige bloemen. We zijn trots en vinden onszelf heel mooi! Dan komt de wind, we waaien heel hard heen en weer, onze bloemblaadjes laten los en dwarrelen alle kanten op totdat ze langzaam naar beneden dwarrelen en stil op de grond blijven liggen.
4. Laat de leerlingen met hun groepje een plek kiezen, zorg dat de groepjes zich goed verspreiden over het speellokaal en niet te dicht op een ander groepje gaan staan.
5. Vraag de leerlingen een beginhouding aan te nemen waarin ze stil blijven staan (of zitten of liggen). Net alsof ze een plaatje zijn uit het boek *100 wonderlijke verhalen over de natuur* (zie 'Introductie').
6. Voer de opdracht op dezelfde manier uit als 'Natuurwandeling' uit het onderdeel 'Onderzoeken'. Op muziek loop je tussen alle groepjes door, je loopt zogenaamd door de wonderlijke natuur. Wanneer je bij een groepje bent aangekomen, danst dit groepje zijn 'natuurverhaal'. Eventueel ondersteun je de groepjes door mee te praten met het verhaal dat de leerlingen willen laten zien. Wanneer ze klaar zijn, gaan ze weer in hun beginhouding staan, ze zijn weer veranderd in een stilstaand plaatje.
7. Loop langs alle groepjes totdat iedereen een natuurverhaal heeft gedanst.

Muziek: Eén van de eerdergenoemde muziekstukken of [Courant d'Air](#) van René Aubry.

Presenteren

De opdracht bij 'Uitvoeren' kan op dezelfde manier worden uitgevoerd voor een presentatie.

Hierbij nog enkele tips en mogelijkheden:

- De rol van de 'wandelaar' tussen alle groepjes door kan ook door een of twee leerlingen worden uitgevoerd. Ze kunnen voor hun bewegingen gebruikmaken van de dansbewegingen uit de eerste opdracht ('Op pad in het bos'): zoeken - door de bosjes - van steen naar steen springen - door waterplassen lopen - pas op!
- Spreek af hoe de route van de 'wandelaar' verloopt zodat alle leerlingen weten wanneer hun groepje aan de beurt is om te dansen. Teken eventueel een plattegrond waarop alle groepjes staan en waarop de route van de 'wandelaar' is aangegeven.
- Oefen de dans nog enkele keren voor de uiteindelijke presentatie. Zorg dat alle leerlingen de afspraken voor de dans van hun eigen groepje goed kennen. Laat de leerlingen het begin en einde van hun dans duidelijk aangeven door echt stil te staan voor ze beginnen en ook weer te eindigen in een stilstaand beeld.
- Deze dans nodigt uit om gebruik te maken van kostuums, schmink of decor. Let erop dat de aankleding de dans niet in de weg zit, want dat zou afbreuk doen aan de inleving van de leerling en dus ook aan de presentatie.
- Je kunt deze dans aanpassen aan een thema of onderwerp zoals de seizoenen of landschappen. In de winter zijn er andere verhaaltjes dan in de herfst of zomer. In Australië kom je andere dieren tegen dan op de Noordpool. Het zou zich ook onder water af kunnen spelen met waterplanten, zeeanemonen, vissen, kwallen en andere waterdieren.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Waaraan zag je wat er gebeurde in het natuurverhaal?
---------------------	--

Evalueren

Besprek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Hoe vond je het om een verhaal te dansen?
- Is er iets dat je nog een keer zou willen doen?
- Is er iets dat je niet meer zou willen doen?
- Heb je tijdens dit project iets nieuws gedaan of geleerd?
- Heb je iets nieuws geleerd over de natuur?
- Kun je in een houding laten zien hoe je deze lessen hebt gevonden?

Eindreflectie: zelfregulatie terugkijkend	Welk verhaal (bos, dieren of planten) vond je het leukst om te verbeelden?
Eindreflectie: zelfregulatie vooruitkijkend	Waar zou je jouw eigen natuurverhaal het liefst willen uitvoeren?